

Utvärdering av den officiella statistikens kvalitet

Handbok version 3.4



Utvärdering av den officiella statistikens kvalitet – handbok version 3.4

Producent:

SCB, Statistiska centralbyrån
Myndighetsledningen/Staben
701 89 Örebro
010-479 40 00

Förfrågningar:

kvalitet@scb.se

Du får kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.

Vi vill dock att du uppger källa på följande sätt:

Källa: SCB, Utvärdering av den officiella statistikens kvalitet - handbok version 3.4

A Handbook on Evaluation of Official Statistics of Sweden, version 3.4**Producer:**

Statistics Sweden, Executive Office
SE-701 89 Örebro, Sweden
+46 10 479 40 00

Enquiries:

kvalitet@scb.se

You may copy and otherwise reproduce the contents in this publication.

However, remember to state the source as follows:

Source: Statistics Sweden, A Handbook on Evaluation of Official Statistics of Sweden, version 3.4

ISSN: 1654-7268 (Online)

URN:NBN:SE:SCB-2026-x99br2601_pdf

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se

This publication is only available in electronic form on www.scb.se

Förord

Enligt förordning (2016:822) med instruktion för Statistiska centralbyrån ska SCB senast den 31 mars varje år lämna en rapport till regeringen om systemet för den officiella statistiken, med en analys av de utvärderingar av kvaliteten som de statistikansvariga myndigheterna ska göra. En grund för utvärderingarna utgörs av de tidigare meddelade föreskrifterna (SCB-FS 2016:17) om kvalitet för den officiella statistiken som trädde i kraft den 1 januari 2017.

Inför 2022 års utvärdering av den officiella statistikens kvalitet har SCB meddelat föreskrifter (SCB-FS 2025:11) om ändring i Statistiska centralbyråns föreskrifter och allmänna råd (SCB-FS 2021:26) om utvärdering av den officiella statistikens kvalitet. Föreskrifterna trädde i kraft den 1 oktober 2025. Det huvudsakliga syftet med ändringsföreskrifterna var att göra förtydliganden, införa obligatoriska kommentarer där de tidigare har varit frivilliga samt integrera en uppföljning av kvalitetsdeklarationer i utvärderingen. Ändringarna bör även bidra till ett bättre underlag till SCB:s årliga analys.

SCB tog fram denna handbok 2017 för statistikansvariga myndigheter och statistikproducenter av officiell statistik. Syftet var att underlätta tillämpningen av föreskrifterna om utvärdering av den officiella statistikens kvalitet. Handboken bygger vidare på Kvalitet för den officiella statistiken – en handbok som beskriver kvalitetsbegreppet och ger anvisningar för kvalitetsdeklarationer av officiell statistik.

Handboken har uppdaterats 2022, 2023, 2025 och nu 2026 i denna version 3.4. Numera återges frågorna endast i bilagorna och exemplen finns samlade i kapitel 7 och 8 tillsammans med extra vägledning där det är relevant. Bilagorna har också uppdaterats med de ändringsföreskrifter som beslutades under 2026.

SCB i augusti 2026

Eva-Lo Ighe
Generaldirektör

Innehåll

Förord	2
1 Inledning	4
2 Utvärdering	5
2.1 Utvärdering allmänt	5
2.2 Utvärdering av den officiella statistikens kvalitet	5
2.3 Handboken som stöd till utvärderingen	6
2.4 Grundläggande begrepp	7
3 Ett cykliskt arbetssätt	8
3.1 Statistikens ändamål och informationsbehov	8
3.2 Kvalitetskrav	9
3.3 Undersökningsdesign	10
3.4 Utfall – den kvalitet som uppnås	11
3.5 Återkoppling och nytta	11
4 Utvärderingens huvudsakliga drag och avgränsningar	12
4.1 Enbart offentliggjord officiell statistik	12
4.2 Utvärdering per kalenderår – utvärderingsår	12
4.3 Preliminär och slutlig statistik	13
4.4 Statistikområde och statistikprodukter	13
5 Anvisningar till utvärderingsformulären	14
6 Exempelsamling för vissa frågor i formulär 1A Statistikområde	16
7 Exempelsamling m.m. för vissa frågor i formulär 1B Statistikprodukt	18
Bilaga 1: Kvalitetsbegreppet för officiell statistik	23
Bilaga 2: Formulär för statistikområde 1A (SCB-FS 2026:19)	24
Bilaga 3: Formulär för statistikprodukt 1B (SCB-FS 2026:19)	33

1 Inledning

Utvärderingshandbokens huvudsakliga syfte är att ge ett stöd till de statistikansvariga myndigheterna (SAM) i sina årliga utvärderingar vilka görs enligt frågeformulären som visas i handbokens bilagor 1A statistikområde respektive 1B statistikprodukt.¹

SAM:s utvärdering av sina respektive statistikområden regleras i statistikförordningen², och vidare i SCB:s föreskrifter³. Ett allmänt råd finns om användningen av handboken som stöd till utvärderingarna.⁴ SCB ska årligen lämna till regeringen en analys av de utvärderingar av kvaliteten som SAM ska göra enligt statistikförordningen.⁵

Syftet med utvärderingen är att stärka regeringens möjlighet att övergripande följa och bedöma kvaliteten i den officiella statistiken. Ett annat syfte är att ligga till grund för att förbättra den officiella statistikens kvalitet.

Handboken är framtagen för statistikansvariga myndigheter och producenter av officiell statistik. Den förutsätter kunskaper motsvarande *Kvalitet för den officiella statistiken – en handbok* (Kvalitetshandboken). Kvalitetsbegreppet – enligt SCB:s föreskrifter (SCB-FS 2016:17) om kvalitet för den officiella statistiken – är centralt även vid utvärdering av kvaliteten. Kvalitetsbegreppet återfinns finns i en bilaga till handboken.

Arbetet med kvalitetsutvärdering underlättas avsevärt om personer med erfarenhet av att skriva kvalitetsdeklarationer medverkar.⁶

Handbokens kapitel 2 handlar generellt om utvärdering och kapitel 3 om grundläggande begrepp knutna till återkommande statistiska undersökningar med utvärdering. Kapitel 4 tar upp huvudsakliga drag i kvalitetsutvärderingen och kapitel 5 ger anvisningar för att besvara de frågeformulär som är underlag för SCB:s rapportering.

¹ Statistiska centralbyråns föreskrifter och allmänna råd (SCB-FS 2021:26) med ändringar t.o.m. 2026:19 om utvärdering av den officiella statistikens kvalitet.

² Enligt 13 a § förordningen (2001:100) om den officiella statistiken

³ (SCB-FS 2021:26) med ändringar t.o.m. 2026:19.

⁴ Se föregående fotnot.

⁵ 2 § p.7 Förordning (2016:822) med instruktion för Statistiska centralbyrån

⁶ För information om bestämmelserna för kvalitetsdeklaration se 1 § SCB:s föreskrifter och allmänna råd (SCB-FS 2023:6) för offentliggörande m.m. av officiell statistik delvis ändrad med (SCB-FS 2026:17)

2 Utvärdering

Det här kapitlet diskuteras utvärdering, först allmänt och sedan specifikt, för några aspekter av den officiella statistikens kvalitet.

2.1 Utvärdering allmänt

Utvärdering görs i olika syften och på olika sätt. Definitioner av utvärdering formuleras något olika, men innebörden är ofta likartad. Ett exempel på en allmän definition ges nedan.

... en utvärdering avser *en systematisk undersökning av en åtgärds värde och betydelse*.⁷

Utvärderingar brukar delas in i *formativa utvärderingar* som används för att stärka eller förbättra det objekt som utvärderas och *summativa utvärderingar* som syftar till att bedöma och värdera till exempel ett genomfört program.

2.2 Utvärdering av den officiella statistikens kvalitet

Den mer skraddarsydda definition som används i handboken är nedanstående. Ordet åtgärd passar inte så bra och har därför bytts ut.

Utvärderingen är en systematisk bedömning i efterhand av aktiviteterna utveckling, framställning och spridning av officiell statistik med tonvikt på statistikens kvalitet.

Varje statistikansvarig myndighet (SAM) utvecklar, framställer och sprider officiell statistik, eventuellt med hjälp av en statistikproducent. Utvärderingen ska göras varje år och i den meningen är utvärderingen formativ. Den erhållna kunskapen kan användas för att förbättra den officiella statistikens kvalitet.

Det är resultatet – statistikens kvalitet – som ska utvärderas och inte effekter då statistiken används.

Utvärderingen kan struktureras med hjälp av nedanstående fem frågor.⁸

⁷ *Perspektiv på utvärdering*, Bo Sandberg och Sven Faugert, Studentlitteratur 2020. Författarna konstaterar att denna och snarlika definitioner används av en rad olika myndigheter och organisationer. Med en *åtgärd* avses ett projekt, ett program eller något annat som är i fokus.

⁸ Väsentligen hämtade från *Perspektiv på utvärdering*, men något fler ord.

Varför?

- Ett krav från regeringen riktat till SAM om en självutvärdering och till SCB för en rapport, detta i syfte att stärka regeringens möjlighet att övergripande följa och bedöma kvaliteten i den officiella statistiken.
- Självutvärderingen ger ett underlag för SAM:s förbättringsarbete.

Om vad? (utvärderingsobjekt)

- Den officiella statistikens kvalitet.

Hur? (data, metoder, kriterier)

- Gemensamt självutvärderingsformulär årligen till samtliga SAM för offentliggjord statistik.
- Nivåerna statistikområde och statistikprodukt.

Resultat? (tolkning, värdering och spridning)

- Underlag som stärker regeringens möjlighet att övergripande följa och bedöma kvaliteten i den officiella statistiken.
- Förutom i sitt förbättringsarbete kan SAM använda sina resultat från utvärderingen i dialog med statistik användare och andra.

Nytta med utvärdering?

- Nyttan kan gå utöver svaren på frågan Varför? ovan. Att göra en (själv)utvärdering av den officiella statistikens kvalitet innebär en systematisk genomgång av statistikens kvalitet och några av de faktorer som har betydelse för denna kvalitet.
- Genomgångens resultat kan vara ett led i det egna förbättringsarbetet och ett stöd i diskussioner med användare och beställare. Det kan exempelvis gälla brister i resurser eller framåtsyftande åtgärder.
- En helhetsbild av kvaliteten i statistiksystemet är en gemensam nytta.

2.3 Handboken som stöd till utvärderingen

Vid tillämpningen av SCB:s föreskrifter och allmänna råd (SCB-FS 2021:26) med ändringar t.o.m. 2026:19 om utvärdering av den officiella statistikens kvalitet bör enligt ett allmänt råd de statistikansvariga myndigheterna ta stöd av den handbok som SCB har gett ut: *Utvärdering av den officiella statistikens kvalitet – en handbok version 3.4*

2.4 Grundläggande begrepp

Statistisk undersökning och statistikprodukt

I en statistisk undersökning ingår, i stora drag, att fastställa informationsbehov, att designa undersökningen med hänsyn till kvalitetskrav och restriktioner, att samla in och bearbeta data, att analysera, att redovisa resultat samt att utvärdera produktionsprocessen. I restriktionerna kan till exempel kostnader, uppgiftslämnarbörda, tillgång till datakällor, statistiksekretess, personuppgiftshandling och informationssäkerhet ingå. Samordningskrav kan ingå i kvalitetskraven eller uttryckas som en restriktion för designen.

I systemet för Sveriges officiella statistik är statistikprodukt ett etablerat begrepp som används för att beskriva vilken statistik som produceras. I princip kan en statistikprodukt likställas med en statistisk undersökning. Det kan finnas ett ett-till-ett-förhållande mellan en statistikprodukt och en undersökning, men en undersökning kan även ge upphov till flera statistikprodukter. Omvänt kan flera undersökningar bidra till en statistikprodukt. Hur de enskilda undersökningarna och produkterna inom ett ämne avgränsas är en praktisk fråga.

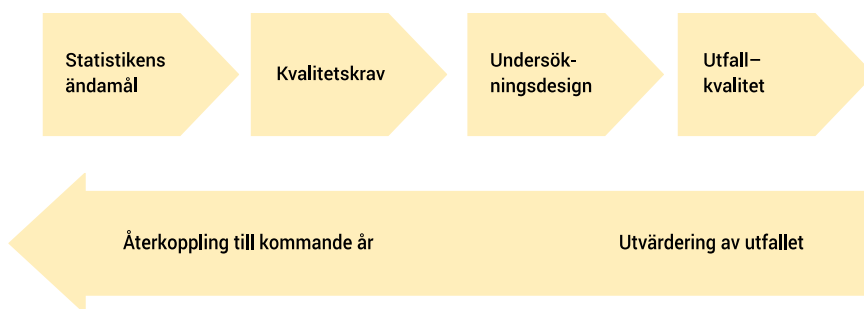
Den fortsatta läsningen av denna handbok bör även beakta att termen "statistisk undersökning" har en vid mening.

- Det kan gälla urvalsundersökningar *eller* totalundersökningar.
- Data kan samlas in genom direktinsamling (från enskilda uppgiftslämnare) *eller* genom användning av register. En kombination av dessa sätt är vanligt förekommande. De båda typerna kan, förenklat, beskrivas som nedan.
 - Data samlas in från enskilda uppgiftslämnare (eventuellt via ombud) specifikt till undersökningen. Det kan finnas flera insamlingsmetoder och olika tekniska lösningar.
 - Undersökningen använder administrativa data eller andra insamlade data som redan finns tillgängliga (data som finns inom myndigheten eller externt, t.ex. vid Skatteverket). Det kan finnas flera nya datakällor och register att beakta.
- En statistisk undersökning kan samla in data, ofta mikrodata, från en eller flera källor *eller* sammanställa eller vidarebearbeta data, ofta makrodata (statistik), från flera undersökningar.

En stor del av den officiella statistiken är återkommande och offentliggörs regelbundet, till exempel varje månad, varje kvartal, varje år eller vartannat år. Mycket upprepas varje gång men SAM eller statistikproducenten kan dock införa ändringar. Förändringar i omvärlden kan ha inflytande på kvalitet och kvalitetsbedömningar.

3 Ett cykliskt arbetssätt

Statistikens ändamål, kvalitetskrav, undersökningsdesign och utfallet av statistikframställningen kan ses som fyra länkar i en kedja. Ändamålet ger, i princip, upphov till krav på kvalitetskomponenterna. Undersökningens design ska, i princip, vara sådan att kvalitetskraven tillgodoses. Utfallet – den kvalitet som statistiken har – ska i princip vara enligt designen, men det kan bli något annorlunda.



Figur 1. Cykliskt arbetssätt

Utfallet utvärderas i den löpande verksamheten. Erfarenheter och slutsatser används i kommande omgångar. Eventuellt formuleras ändamål, kvalitetskrav och undersökningens design om. Det kan bero på utvärderingens slutsatser eller på ändrade informationsbehov.

Det cykliska arbetssättet som visas i Figur 1 har likheter med resonemang om ständiga förbättringar genom observationer och åtgärder, det som ofta kallas PDCA: Plan, Do, Check, Act.

Arbetssättet är tydligt men inte nödvändigtvis lätt att implementera. De successiva övergångarna mellan länkarna innebär utmaningar. Det kan behövas många diskussioner med statistikanvändare, i användarråd eller andra forum, för att precisera informationsbehov, ändamål samt kvalitetskrav som är i princip möjliga att uppnå med undersökningens design. Tänkbara datakällor och register kan behöva studeras och utvärderas. Den erhållna kvaliteten ska helst mätas, vilket inte är lätt annat än för enstaka kvalitetskomponenter. Om nivån inte kan mätas, ska den uppskattas eller bedömas på ett sätt som är väl underbyggt och som kan motiveras.

Utfallet är det viktigaste i utvärderingen, men även de tidigare länkarna i kedjan har betydelse för förståelsen av den officiella statistikens kvalitet. Alla fyra länkarna ingår därför i utvärderingen. I följande avsnitt (3.1–3.4) kommer var och en av de fyra länkarna i figur 1 att förklaras mer ingående.

Statistikens
ändamål

3.1 Statistikens ändamål och informationsbehov

Underkomponenten *Ändamål och informationsbehov* (till huvudkomponenten *Relevans* i kvalitetsbegreppet) och, än mer, dess delkomponent *Statistikens ändamål* är centrala i utvärderingen.

Informationsbehov, prioriteringar och ändamål

Olika intressenter, som beslutsfattare, planerare, forskare, media och allmänhet, efterfrågar statistik som belyser olika samhällsaspekter och hur dessa förändras. Sveriges officiella statistik syftar till att möta sådana informationsönskemål. I och med att samhället förändras, ändras också behov och förfrågningar om den officiella statistikens innehåll. Nya önskemål tillkommer och gamla blir över-spelade. Likaså ändras förutsättningarna för insamling av data till statistiken och för spridning av statistiken. För att möta behoven behöver statistiken därför ständigt utvecklas och anpassas, i samarbete mellan beställare, användare och SAM.

Informationsönskemålen om samhällets olika verksamheter är så mångskiftande att de inte kan mötas av officiell statistik med precis det innehåll och den tillförlitlighet som varje enskild användare helst skulle vilja. Statistik används därför ofta även för andra ändamål och på andra sätt än vad den främst är framtagen för. Det är viktigt för SAM att ha kännedom om statistikbehov samt om huvudsakliga användare och användningar. Det kan behövas många diskussioner för att fånga upp informationsbehov och precisera dem i intressestorheter (med intressevariabler, intressepopulationer etc.). Eftersom det inte går att tillgodose alla informationsbehov måste SAM prioritera. Det görs normalt i eller efter samarbete med utsedda viktiga användare (till exempel i en fördjupad användardialog eller i ett användarråd). SAM formulerar ett *ändamål* med statistiken – ett huvudsakligt syfte. Målstorheterna kan behöva avvika från intressestorheterna.

Ändamålet visar vilka informationsbehov som ska tillgodoses genom den statistiska undersökningen och dess statistikprodukter (en eller flera). Detta uttryckssätt betonar att kvaliteten ska sättas i relation till den avsedda användningen (på engelska kallas det *fitness for purpose*). Uttrycket "ändamålsenlig kvalitet" kan användas på svenska.

När ändamål och kvalitetskrav utformas och preciseras, måste kostnader, statistiksekretess och uppgiftslämnarbördas beaktas, utöver informationsbehoven. Det kan finnas informationsbehov som SAM bedömer vara viktiga men som myndigheten ändå inte tillgodoser, av till exempel kostnads-skäl.

Kvalitetskrav

3.2 Kvalitetskrav

Generella krav på kvalitet?

Det är problematiskt att formulera generella krav på kvalitet i officiell statistik, eftersom kraven kan variera mellan olika användarbehov och olika typer av statistik. En rimlig tillförlitlighet kan variera mellan ämnesområden och mellan redovisningsgrupper med olika detaljeringsgrader. Att den officiella statistiken ska vara punktlig kan sägas, men en rimlig framställningstid varierar med statistikens innehåll, datainsamlingsmetod m.m. Användarbehoven ser olika ut för till exempel månadsstatistik med ett fåtal variabler och mer detaljerad årsstatistik.

En annan typ av generella krav skulle möjligen kunna formuleras för statistikframställningen med dess processer. Det skulle till exempel möjligen kunna gå att formulera ett tak för hur höga bortfallsandelar som kan accepteras med bibehållen kvalitet, men det är svårt eller omöjligt att sätta upp något allmängiltigt. För bortfall är effekter på skattningar det viktiga. De effekterna beror inte bara på bortfallsandelar utan även på hur representativa de svarande är och på vilken information som finns att tillgå för bortfallskompensation.

Ett annat område där krav möjligen skulle kunna ställas är på testverksamhet. Det är välkänt att det kan visa sig dyrt längre fram i produktionsprocessen om test av frågeformulär och datasystem har valts bort. Hur ingående testerna ska vara är däremot svårt att säga generellt; det är en fråga om risker för och konsekvenser av misstag.

I 3 a § lagen (2001:99) om den officiella statistiken anges bland annat att den officiella statistiken ska utvecklas, framställas och spridas på grundval av enhetliga standarder och harmoniserade metoder. Ett sådant arbetssätt har gynnsam inverkan på statistikens kvalitet. Det gäller exempelvis för internationella klassifikationer och kvalitetskomponenten *Jämförbarhet och sammanvändbarhet*. Vilken klassifikation eller klassifikationsversion som ingår i statistikredovisningen är i allmänhet väsentligt för statistik användarna, men det kan finnas undantagsfall där statistik användningen inte påverkas.

Att formulera generella krav eller standarder i form av miniminivåer eller liknande är sammanfattningsvis svårt och knappast meningsfullt. Däremot kan viss vägledning ges vad gäller ansatser

och metoder. Vägledningar finns till exempel i riktlinjer och handböcker på såväl svensk som europeisk nivå.

Nationella och internationella behov och krav

När ändamål och kvalitetskrav formuleras behöver både nationella och internationella behov, krav och standarder beaktas. Klassifikationer är ofta gemensamma.

EU-regleringar innebär krav på statistiken och dess kvalitet, många gånger i form av detaljeringsgrad i redovisningen. De innebär i många fall även krav på statistikens framställning, till exempel vilka variabler som ska ingå i datainsamlingen. EU-krav kan också finnas på tillförlitlighet, aktualitet (framställningstid) och jämförbarhet, etc. Regleringarna kan innebära restriktioner i undersökningsdesignen.

Kvalitetskrav och tabellplan

Att sätta upp kvalitetskrav innebär att formulera miniminivåer för kvalitetskomponenterna.

Ett sätt att konkretisera ändamålet och kvalitetskraven är att sätta upp en *tabellplan*. Det finns två metoder för detta. Den ena metoden visar "tomma" tabeller, det vill säga de tabeller som undersökningen planeras resultera i men utan statistikvärden. Den andra metoden listar den planerade uppsättningen "statistikvärden". Båda fallen handlar om att beskriva, eller spegla, de statistiska målstorheter som ska skattas.

Tabellplanen visar således statistikens avsedda innehåll. Den blir samtidigt ett hjälpmedel för att ta ställning till krav på andra kvalitetskomponenter och till restriktioner. Följer statistiken EU-regleringar? Kommer de planerade tabellerna att kunna redovisas med hänsyn till tillförlitlighet och statistiksekretess? Kommer statistiken att kunna sammanvändas med annan statistik som det finns önskemål om? Kommer den att tillgodose användarnas behov av aktualitet?

3.3 Undersökningsdesign

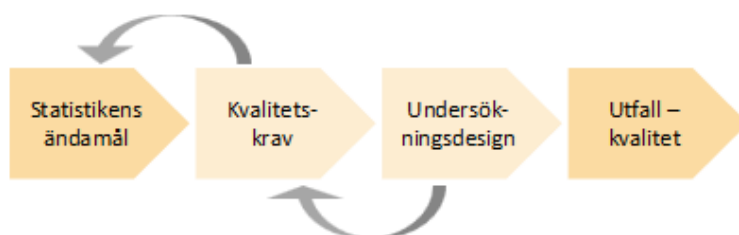
Design innebär i korthet att utarbeta hur en kommande omgång av en statistisk undersökning ska genomföras. I designarbetet ligger att beakta krav på statistikens kvalitet och restriktioner av olika slag, till exempel avseende kostnader och uppgiftslämnarbörda.

De statistiska undersökningar som bidrar till den officiella statistiken är i allmänhet återkommande. Det finns då erfarenheter från statistikframställningen som kan nyttiggöras i senare omgångar, till exempel för resursallokering. Ibland kan det behövas en översyn, till exempel av datainsamlingsmetoder, av statistikens innehåll eller för ökad sammanvändbarhet genom samordning av undersökningar.

När informationsbehov prioriteras och ändamål formuleras är det viktigt att koppla ihop ändamålet med krav på statistikens kvalitet: statistikens innehåll, statistikens tillförlitlighet, etc. Det är också viktigt att, om möjligt, tillgodose kvalitetskraven genom en väl vald undersökningsdesign. I praktiken går det knappast att finna en optimal design – det finns många påverkande faktorer, och det är inte möjligt att härleda alla konsekvenser för kvalitet och kostnader. Strävan får främst vara att åstadkomma en god design som beaktar viktiga faktorer och undviker inflytelserika missbedömningar. Riskhantering, kvalitetssäkring och kvalitetskontroller ingår. Avvägningar mellan kvalitetskomponenter ingår ofta i optimeringsdiskussioner och designarbete. Relationen mellan tillförlitlighet och aktualitet är ett exempel på detta.

Designarbetet kan vara iterativt när olika sätt att tillgodose kvalitetskraven prövas. Det kan bli nödvändigt att justera statistikens ändamål något, till exempel till följd av kostnader eller uppgiftslämnarbörda. Det kan också bli nödvändigt att justera kvalitetskraven om de ursprungliga kraven inte var realistiska. En dialog med viktiga användare bör i allmänhet ingå när det ursprungliga förslaget och dess krav på kvaliteten modifieras. Se figur 2 som är en utbyggnad av

figur 1. Den visar den iterativa processen som kan uppstå med designarbetet i förhållande till kvalitetskrav och statistikens ändamål.



Figur 2. Den iterativa processen i att formulera kvalitetskrav i det cykliska arbetssättet

Som konstaterats ovan kan tabellplanen vara ett sätt att konkretisera ändamålet. Undersökningsdesignen handlar dock inte bara om vilka statistiska målstorheter som ska skattas, utan också om att skattningarna ska vara tillräckligt tillförlitliga för ändamålet, att statistiken offentliggörs tillräckligt tidigt för ändamålet, etc.

Designen ska vara styrande när undersökningen genomförs, men avvikelser kan uppstå, till exempel till följd av förseningar, att inplanerade resurser inte finns tillgängliga eller på grund av förändringar i omvärlden.

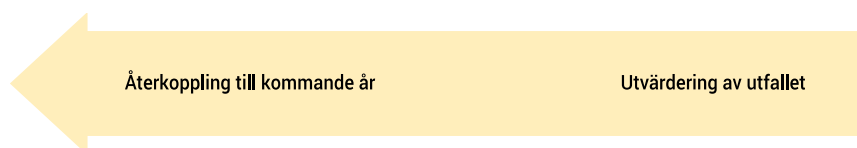
Utfall –
kvalitet

3.4 Utfall – den kvalitet som uppnås

Utfallet bygger på de tidigare länkarna i kedjan dvs. statistikens ändamål, kvalitetskrav och undersökningsdesign. Den framställda statistikens kvalitet mäts, uppskattas eller bedöms, och den beskrivs i kvalitetsdeklarationen.

Det är statistikens kvalitet, utfallet, som är viktigast i utvärderingen. Den erhållna kvaliteten kan av flera skäl vara en annan än den som planerades från början. Utvärderingen belyser dock mer än utfallet, bland annat i länkarna i kedjan.

3.5 Återkoppling och nytta



Att göra en (själv)utvärdering av den officiella statistikens kvalitet har en nytta utöver utvärderingens huvudsakliga syfte (vilket noterades i avsnitt 2.2 ovan). En systematisk genomgång kan vara ett led i det egna förbättringsarbetet. Återkopplingen kan exempelvis handla om förslag till en bättre resursanvändning, avvikelser i statistikframställningen från undersökningsdesignen eller statistikens kvalitet. Diskussioner med beställare och användare om informationsbehov och prioriteringar ingår också i förbättringsarbetet. Återkopplingen från utvärderingen kan vara ett av underlagen till sådana diskussioner.

4 Utvärderingens huvudsakliga drag och avgränsningar

4.1 Enbart offentliggjord officiell statistik

Utvärderingen avser enbart den officiella statistiken. Det följer av 13 a § förordningen (2001:100) om den officiella statistiken (se kapitel 1). Den avser enbart offentliggjord statistik.

Ett offentliggörande av officiell statistik sker första gången statistiken blir tillgänglig.⁹

4.2 Utvärdering per kalenderår – utvärderingsår

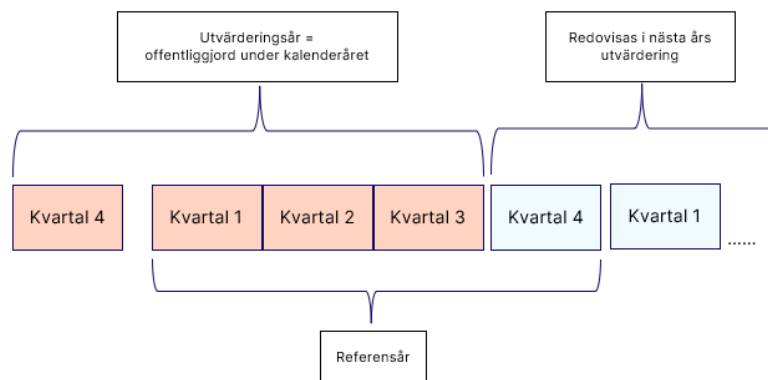
Utvärderingen avser statistik som har offentliggjorts under ett visst kalenderår. Detta år kallas *utvärderingsåret*.

Utvärderingen ska, enligt SCB:s föreskrifter (SCB-FS 2021:26), vara en systematisk bedömning i efterhand av aktiviteterna utveckling, framställning och spridning av officiell statistik med tonvikt på statistikens kvalitet. Uppgifter om utvärderingsåret ska lämnas senast den 15 januari året efter. Detta innebär att:

- Intermittent statistik ingår om den statistiken har haft ett offentliggörande under utvärderingsåret.
- Årsstatistik ingår med den statistik som har offentliggjorts preliminärt eller slutligt (ofta båda) under utvärderingsåret oavsett statistikens referenstid. Utvärderingen blir en sammanvägning.
- Kvartalsstatistik ingår med den statistik som har offentliggjorts preliminärt eller slutligt under utvärderingsåret oavsett statistikens referenstid.
- Månadsstatistik ingår normalt på samma sätt som kvartalsstatistik. Om all statistik med referenstider under utvärderingsåret hinner offentliggöras före utvärderingen kan det vara lämpligt att använda en "förskjuten" utvärderingsperiod och inkludera all statistik med referenstider under utvärderingsåret.

Figur 3 gör åskådligt hur ett utvärderingsår kan se ut för korttidsstatistik.

⁹ Enligt ett allmänt råd till 3 § SCB:s föreskrifter och allmänna råd SCB-FS 2023:6) med ändringar till och med (2025:17) om offentliggörande m.m. av officiell statistik.



Figur 3 Skillnaden mellan utvärderingsår och referensår, här för kvartalsstatistik

Exempel:

En undersökning med kvartalsstatistik planeras att publiceras 45 dagar efter referenskvartalet. Statistiken avseende kvartal 4 hinner därför inte offentliggöras under utvärderingsåret. Den tas därför med i utvärderingen avseende nästa års utvärdering eftersom det är då den offentliggörs. En sammanvägning görs av de ingående kvartalen inom ett utvärderingsår inklusive kvartal 4 avseende föregående referensår. Detta fungerar på motsvarande sätt för månadsstatistik samt för statistik som försenas och hinner inte offentliggöras under utvärderingsåret.

4.3 Preliminär och slutlig statistik

Om både preliminär och slutlig statistik offentliggörs under utvärderingsåret görs en gemensam utvärdering. Bedömningarna behöver inte vara desamma i alla avseenden. Utvärderingen blir en sammanvägning.

4.4 Statistikområde och statistikprodukter

I statistikförordningens bilaga förtecknas de statistikansvariga myndigheterna (SAM) och vilka statistikområden de har ansvar för i den officiella statistiken. Utvärderingen utgår från dessa statistikområden.

Enligt 2 § statistikförordningen beslutar SAM om statistikens innehåll och omfattning inom sitt statistikområde om inte något annat följer av ett särskilt beslut av regeringen. Därmed följer ett helhetsansvar för ett statistikområde. Statistikprodukterna är ett sätt att organisera statistiken som SAM tar fram inom statistikområdet. I ett statistikområde ingår en eller flera statistikprodukter. En statistikprodukt tillhör vanligen ett statistikområde.

Utvärderingen på nivån statistikområde görs för området som helhet. Det handlar bland annat om informationsbehovet inom hela området, om **statistikens ändamål sammantaget för hela området** och om kvalitetsstudier.

SAM delar på lämpligt sätt in statistiken inom ett område i statistikprodukter, som tillsammans tillgodoser de informationsbehov och de ändamål som SAM har valt för området. Ett syfte med att ställa frågor om området är att kartlägga exempelvis om det finns viktiga informationsbehov som inte tillgodoses.

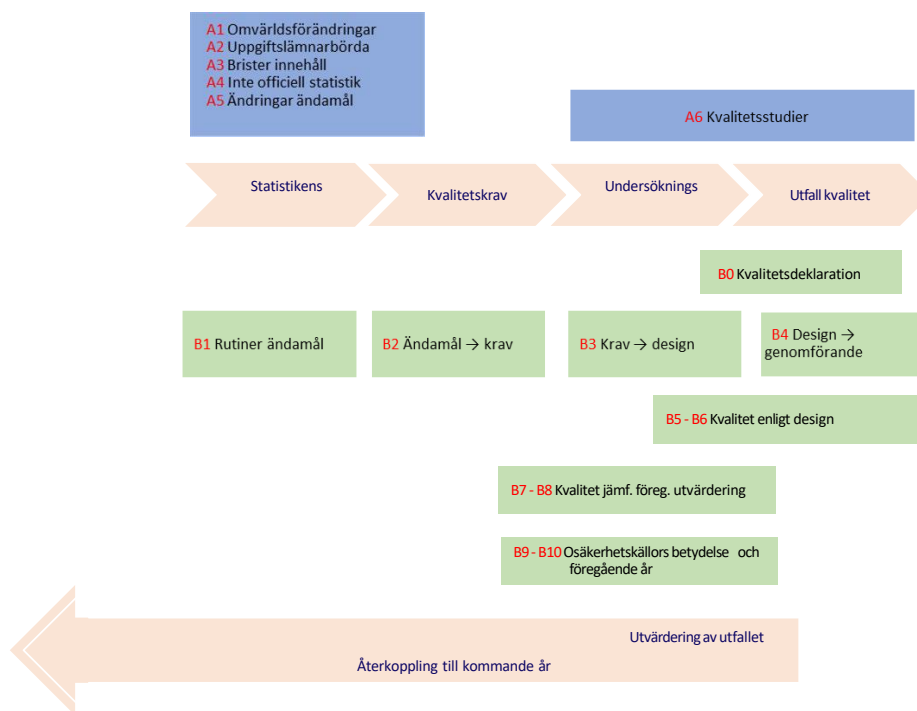
Det kan vara naturligt att i resonemangen se till helheten först, det vill säga att utgå från den högre nivån, statistikområde. Båda nivåerna – statistikområde och statistikprodukt – ingår i utvärderingen.

5 Anvisningar till utvärderingsformulären

Huvudsyftet är att utvärdera den officiella statistikens kvalitet per statistikområde och år. Beroende på frågornas karaktär och med hänsyn till uppgiftslämnarbörda ställs vissa frågor per statistikområde och andra per statistikprodukt.

Flertalet frågor är inriktade på utvärderingsåret, men några frågor avser förändringar, eller skillnader, från föregående utvärdering.

Huvuddragen för formulär A avseende statistikområde och formulär B avseende statistikprodukt visas i Figur 3 nedan. Figur 3 är en utbyggnad av Figur 1 i avsnitt 3 med formulärens frågenummer inlagda tillsammans med ett eller ett par nyckelord. De två formulären har olika inriktningar och tyngdpunkter.



Figur 4 Cykliskt arbetssätt med hänvisningar till de två formulären 1A statistikområde och 1B statistikprodukt

Statistikens ändamål, som är grundläggande för utvärderingen, ingår i båda formulären som Figur 4 visar. För statistikområdet handlar det om området som helhet med kopplingar till informationsbehov i flera avseenden. För statistikprodukten är två frågor knutna till dess ändamål – först om rutiner för aktualisering och precisering, och sedan om kvalitetskrav i förhållande till ändamålet.

Formuläret för statistikprodukt har en inledande fråga om något offentliggörande görs för statistikprodukten under utvärderingsåret – ett villkor för att besvara formuläret.

Kvaliteten i formuläret för statistikprodukt sammanfattas mestadels i kvalitetskomponenter: *Statistikens innehåll* (underkomponent till huvudkomponenten *Relevans*), samt de fyra

huvudkomponenterna *Tillförlitlighet, Aktualitet och punktlighet, Tillgänglighet och tydlighet* samt *Jämförbarhet och sam anvä ndbarhet*.¹⁰

Bedömningar, ställningstaganden

Utvärderingen följer kedjan i Figur 4 med dess målsättningar. Några frågor handlar om avvikelser från målsättningar och några andra om skillnader mellan utvärderingar. Vissa av de bedömningar, eller ställningstaganden, som ska göras har subjektiv karaktär, och de görs bäst av den statistikansvariga myndigheten.

Bedömningar görs av avvikelser och skillnader: om det är en större, påtaglig, skillnad – i motsats till en mindre eller obetydlig skillnad. Statistikens kvalitet bedöms främst med statistikansvä ndares ögon: vilka avvikelser som statistikansvä ndare förväntas se som påtagliga. Även den statistikansvariga myndighetens och statistikproducentens syn ingår. Osäkerhetskällor betraktas däremot främst med den statistikansvariga myndighetens och statistikproducentens ögon.

Användning av handboken

Statistikansvariga myndigheter bör, enligt SCB:s allmänna råd, ta stöd av denna handbok vid sin utvärdering.¹¹ När utvärderingen på nivån statistikprodukt besvaras är det bra att även ha den aktuella kvalitetsdeklarationen till hands. Information i kvalitetsdeklarationen ska inte upprepas annat än i enstaka fall.

Arbetsätt

Om olika personer besvarar frågeformulären behövs ett samarbete. Det gäller särskilt mellan den som besvarar områdesformuläret och den, eller dem, som besvarar formuläret för respektive statistikprodukt.

Beskrivande svar ska vara kortfattade och bara lyfta fram det viktigaste. Att lämna en kommentar i fritextfältet är obligatoriskt för vissa svarsalternativ vilket framgår av formuläret.

Observera att uppgifterna som lämnas i formulär 1A och 1B utgör till SCB inkommen allmän handling.

¹⁰ Se Bilaga 1: Kvalitetsbegrepp för officiell statistik

¹¹ Enligt SCB:s föreskrifter och allmänna råd (SCB-FS 2021:26) med ändringar t.o.m. 2026:19 om utvärdering av den officiella statistikens kvalitet bör de statistikansvariga myndigheterna ta stöd av den handbok som SCB har gett ut.

6 Exempelsamling för vissa frågor i formulär 1A Statistikområde

Fråga A1 Omvärldsförändringar inom statistikområdet

Några exempel på korta fritextsvar till frågan.

- Nya bestämmelser i socialtjänstlagen medför nya behov av statistik.
- Ändringar i målen för den nationella jämställdhetspolitiken innebär att nya indikatorer behövs.
- Vattenbrist i delar av landet har lett till ökat intresse för statistik över vattenanvändning.
- Omvärldshändelser (pandemi, krig, etc.) innebar önskemål om mer frekvent publicering.
- Omvärldshändelser (pandemi, krig, etc.) innebar ett ökat behov av tidig, preliminär, statistik.
- AI har blivit en stor fråga inom IT-användning, och investeringar i AI efterfrågas.
- Plastanvändningen ändras och fokus är på cirkularitet så fler detaljer om avfallsflöden behövs, även bättre jämförbarhet mellan EU:s medlemsstater.

Fråga A2 Hänsyn till uppgiftslämnarbördan

Några exempel på korta fritextsvar till frågan.

- Samlar enbart in EU:s obligatoriska variabler och inte de frivilliga variablerna, trots att de frivilliga är efterfrågade.
- Uppgifter hämtas från befintliga register, vilket begränsar informationen mer än önskvärt.
- Det är inte möjligt att utöka urval och antal frågor då uppgiftslämnarbördan upplevs som stor. Därmed kan vissa viktiga informationsbehov inte tillgodoses.
- Redovisningen bör ske på lägre regional nivå, men målsättningen om minskad uppgiftslämnarbördan hindrar nedbrytning på lägre regional nivå på grund av för litet urval.

Fråga A3 Brister i statistikens innehåll

Några exempel på korta fritextsvar till frågan:

- Behov av en mer detaljerad redovisning, t.ex. lägre geografisk nivå. Sekretess är huvudorsak.
- En mer täckande redovisning är efterfrågad, men enligt gällande förordning finns inte stöd för att samla in dessa uppgifter.
- Avsaknad av aktuell statistik avseende tillgångar och skulder för individer och hushåll. SCB saknar rättsliga förutsättningar för att samla in administrativa data om individers tillgångar och skulder.
- Arbetsmiljö belyst från organisationsperspektivet saknas. Beskrivningen idag utgår främst från individperspektivet.
- Statistik över levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning är inte jämförbar mellan olika undersökningar. En gemensam definition saknas.
- Behov av en mer frekvent redovisning och därmed mer frekvent datainsamling.
- Mer information om hur effekterna av omvärldshändelser (pandemi, krig, etc.) har påverkat och påverkar arbetsmiljön, behöver samlas in.
- Statistiken bör uppdateras oftare, men budgeten är begränsad.

Fråga A4 Statistik som inte är officiell

Några exempel på korta fritextsvar till frågan

- Osäkerhet i hur ofta statistiken ska publiceras i framtiden.
- Kvaliteten är inte tillräckligt bra.
- Kvalitetsbrister som inte är utredda.
- Ad hoc-undersökningar.
- Marknadsanknuten statistik.
- Tillfälliga frågor om coronapandemin.
- På grund av coronapandemin har viss statistik blivit väldigt efterfrågad och preliminär statistik publiceras oftare än vanligt samt mer uppdelad än vanligt.
- Oklara gränsdragningar mellan myndigheter om statistikredovisningen.
- De preliminära uppgifterna genomgår inte tillräcklig kvalitetskontroll.

Fråga A5 Ändringar av statistikens ändamål

Några exempel på korta fritextsvar till frågan:

- Nyttillkomna större informationsbehov har inkluderats.
- En omprioritering har gjorts.
- Ändamålet har utökats och omfattar årligen återkommande officiell statistik på riks-, läns- och kommunnivå.
- Områdets ändamål har utvidgats. Flera statistikprodukter ingår.

7 Exempelsamling m.m. för vissa frågor i formulär 1B

Statistikprodukt

Fråga B1 Rutiner för att fastställa statistikens ändamål

Några exempel vad man kan tänkas ha för rutiner:

- Ha för vana att dokumentera de bakomliggande tankarna och diskussionerna i årets utvärdering av den officiella statistikens kvalitet. Detta kan ge input till en aktualisering av statistikens ändamål.
- En lista över potentiella förbättringsaktiviteter upprättas och underhålls från år till år. Aktiviteter kan inkludera att justera rutiner för kommande produktionsomgångar pga. omvärldsförändringar eller vunna erfarenheter från den gångna produktionsomgången som kan inverka på statistikens ändamål. Andra aktiviteter kan vara att göra experiment eller kvalitetsstudier. Efter varje utvärdering bör produktionsteamet uppdatera denna lista för att lägga till och omprioritera aktiviteter relativt statistikens ändamål, förväntade resultat och olika restriktioner för statistikprodukten.
- Utvärdera det gångna årets produktionsprocess i samband med verksamhetsplanering för kommande år med beaktande av styrkor och svagheter i varje huvudprocess för att se om designen eller produktionsprocessen behöver justeras inför nästa produktionsår. Hur kan man behålla styrkor och åtgärda svagheter/kvalitetsbrister?
- I samband med utvärderingen, kontrollera om omvärldsförändringar har skett sedan den senaste utvärderingen – externt eller internt – som påverkar statistikområdet, statistikens ändamål eller kvalitetskraven. Stäm gärna av de eventuella omvärldsförändringarna och hur de påverkar statistiken med huvudanvändarna. Dokumentera dessa diskussioner.
- Dokumentera följande diskussioner: Har det kommit nya användarkrav eller nya datakällor? Finns nya restriktioner avseende budgetnedskärningar eller uppgiftslämnarbörda? Finns liknande statistik inom den officiella statistiken som gör att statistiken kan tas bort? Har effektiviseringar gjorts som gör att ny statistik kan tas fram? Kan mer statistik göras till officiell statistik?
- Dokumentera avvägningar som har gjorts mellan kvalitetskomponenter och hur komponenterna prioriteras gentemot ändamålet. T.ex. mellan tillförlitlighet och aktualitet, eller mellan statistikens innehåll och jämförbarhet över tid.

Mer information om att fastställa statistikens ändamål finns i Statistikproduktionsstödet, SPS (scb.se), process 1.4 Fastställ ändamål, samt om årliga utvärderingar av en produktionsomgång för omprioriteringar och ändringar till nästa produktionsomgång, i process 8.1 Utvärdera.

Fråga B2 Statistikens ändamål och kvalitetskrav

Viktigt att tänka på:

Tänk på att de formulerade kvalitetskraven ska vara realistiska och i princip möjliga att uppnå med undersökningens design. De ska spegla den statistikansvariga myndighetens miniminivåer för de olika kvalitetskomponenterna.

Några exempel på korta fritextsvar till frågan.

Kvalitetskomponent: Statistikens innehåll

- Tabellplanen speglar det innehåll i statistiken som krävs, inklusive från EU, för att tillgodose statistikens ändamål och därmed de prioriterade användarnas informationsbehov.
- Omvärldsförändringar beaktas så att "nya" fenomen täcks in, t.ex. nätanslutna solcellsanläggningar i den kommunala och regionala energistatistiken.
- Alla potentiella datakällor har inventerats.
- Statistiken kan redovisas utifrån statistikens ändamål även med beaktande av sekretesskrav.

Kvalitetskrav för registerbaserad statistik eller för statistik som utgör vidarebearbetningar av annan statistik från olika källor:

- Det statistiska problemet har uttryckts med målstorheter, dvs. målpopulation, målvariabler m.m., så att inte bara "de register som finns att tillgå" används rakt av för att ta fram statistik.
- Leveransöverenskommelser finns med externa registerleverantörer som innehåller krav utifrån hur uppgifter används till statistiken.
- Vid användning av flera datakällor har de samma referenstid, eller källornas referenstider är preciserade.
- Datakällorna har samma objekttyp, eller registerobjekt härleds till samma objekttyp för målobjekten.

Kvalitetskomponent: Tillförlitlighet

Krav finns för urvalsosäkerheten, totalt och för vissa viktiga redovisningsgrupper.

- Modeller bygger på högst n år gamla källor.
- Den slutliga statistiken revideras inte mer än $\pm x$ procent i förhållande till den preliminära statistiken.

Krav finns för den osäkerhet som kan uppstå på grund av bortfall.

- En produktspecifik checklista för outputgranskning används.
- Eventuella snedvridande effekter (systematiska avvikelser) som uppstår till följd av vissa osäkerhetskällor (bortfall, ramtäckning, mätning, bearbetning, modellantaganden) studeras, beskrivs och åtgärdas om möjligt.
- Mättekniska genomgångar görs regelbundet för att undvika risken för mätfel och för att underlätta uppgiftslämnarbördan så långt som det går i förhållande till statistikens ändamål.
- Säsongrensning görs för den statistik som visar säsongsmönster. Metoden och de antaganden som görs är avstämda med huvudanvändarna.
- Högst y procent av målstorheten (bedömd storlek) har exkluderats från direktinsamling via ett cut-off-förfarande.
- Härledning av variabler förklaras.
- Osäkerheten till följd av modellantaganden bedöms vara högst z procent.

Kvalitetskrav för registerbaserad statistik eller för statistik som utgör vidarebearbetningar av annan statistik från olika källor:

- Högst x procent relativa medelfel i primärstatistik som baseras på urvalskällor.
- Högst y procent partiellt bortfall för variabel a, b och c.
- Högst z procent vägd andel objektbortfall i underliggande källor.
- Registerkällor täcker lägst r procent av målpopulationen.

- Lägst w procent matchning mellan olika register.
- Dubletter elimineras vid matchning av olika register.
- Ogiltiga poster upptäcks vid granskningen.
- Falsa träffar upptäcks vid granskningen.
- Logiska fel i underlagen hanteras genom granskningskontroller och eventuella åtgärder.
- God sammanvändbarhet finns med den underliggande primärstatistiken.

*Kvalitetskomponent: **Aktualitet och punktlighet***

- Framställningstiden planeras utifrån de prioriterade användarnas behov.
- Statistiken offentliggörs i enlighet med publiceringsplanen.
- Frekvensen eller periodiciteten i statistikens referenstid, i undersökningens uppgiftsinsamling och i statistikens redovisning planeras utifrån de prioriterade användarnas behov.

*Kvalitetskomponent: **Tillgänglighet och tydlighet***

- Analyser och förklaringar finns om förekommande statistiska samband.
- Dokumentation innefattar vanliga frågor och svar (FAQ).

Kvalitetskrav för registerbaserad statistik eller för statistik som utgör vidarebearbetningar av annan statistik från olika källor:

- Dokumentationen beskriver eller hänvisar till alla primära datakällor.
- Dokumentationen innefattar eller hänvisar till blanketter som ligger till grund för de administrativa källorna.

*Kvalitetskomponent: **Jämförbarhet och sammanvändbarhet***

- Längden på jämförbara tidsserier är avpassad till de prioriterade användningar som framgår av statistikens ändamål, t.ex. till ett visst årtal som är avvägt som lämplig tidpunkt.
- Krav på jämförbarhet över tid har vägts mot uppdateringar av statistikens innehåll och metodändringar.
- Statistiken är jämförbar med andra EU-länders statistik.
- Variabeldefinitioner är tydliga och förklaras i relation till andra förekommande definitioner i andra statistikprodukter, t.ex. sysselsättning.
- Jämförbarheten över tid och mellan grupper som har olika datakällor är tillfredsställande utifrån statistikens ändamål både på makronivå (tidsserier för statistik) och på mikronivå (longitudinella jämförelser) för berörda variabler.
- Användarnas behov av sammanvändbarhet med annan statistik tillgodoses och beskrivs på ett tydligt sätt.
- Nationella och internationella standarder används för att underlätta jämförbarhet och sammanvändbarhet.
- Jämförelser görs med annan statistik som kan sammanvändas för att säkerställa användarnas behov och för att kunna förklara eventuellt bristande sammanvändbarhet i kvalitetsdeklarationen.

Kvalitetskrav för registerbaserad statistik eller för statistik som utgör vidarebearbetningar av annan statistik från olika källor:

- Statistikvärdena har jämförts med uppgifter från statistikprodukt A eller register B.

Exempel på implicita kvalitetskrav

- Kvalitetskraven balanseras mot restriktioner, t.ex. kostnader för framtagningen av statistiken, uppgiftslämnarbörda, statistiksekretess, könsuppdelning och tillgång till alternativa eller nya datakällor. De krav som inte kan tillgodoses på grund av dessa restriktioner är dokumenterade.
- Statistiken är könsuppdelad.
- Granskningsprocessen är anpassad till myndighetsbeslutade rutiner för att minimera den manuella delen av granskningen.
- Standarder och rekommendationer som anges i SCB:s statistikproduktionsstöd (SPS) avseende metoder och arbetssätt följs.
- Fullständig dokumentation finns i form av Kvalitetsdeklaration, Statistikens framställning och Metadatadokumentation.
- Formuleringarna i kvalitetsdeklarationen ses över regelbundet med avseende på informationens relevans, riktighet och förståelighet för att underlätta användarnas tolkning av statistiken och dess kvalitet.

Fråga B3 Kvalitetskrav och undersökningsdesign

Viktigt att tänka på:

Frågan handlar om undersökningens design i förhållande till kvalitetskraven. Den handlar inte om *utfall* av kvaliteten som besvaras i anslutning till fråga B6.

Några exempel på korta fritextsvar till frågan

- Nuvarande design tillgodoser inte redovisningen av vissa geografiska områden.
- Designen kan inte på tillräckligt sätt ta hand om återkommande bortfallsbias i skattningarna.
- Designen med administrativa data tillgodoser inte kraven om aktualitet.
- Designen med satellitbaserade underlag försvårar tydlig kommunikation och jämförbarhet över tid.
- Designen med olika tidsmått - kalenderår, läsår och termin – försvårar jämförbarhet med annan statistik.

Fråga B7 Större skillnader för kvalitetskomponenter

Viktigt att tänka på:

- Intermittent statistik ingår om den har haft ett offentliggörande under utvärderingsåret. Viktigt att notera är att statistiken jämförs med föregående utvärdering som kan ha ägt rum för flera år sedan.
- På motsvarande sätt gäller detta för statistik där ett inslag av intermittens ingår i designen, exempelvis med olika insamlingssätt eller metoder som gäller för olika år. I detta fall ska statistiken utvärderas och bedömas mot det senast utvärderingsår som är "jämförbart" metodmässigt.

B8 Sammanfattande bedömning av statistikens kvalitet, jämfört med föregående utvärdering

Viktigt att tänka på:

- I en sammantagen bedömning av kvaliteten vägs olika avvikelser samman till det bättre eller till det sämre i fråga B7 avseende olika kvalitetskomponenter. En undersökning kan ha förbättrats vad gäller vissa komponenter, t.ex. statistikens innehåll och tillförlitlighet, men försämrats inom andra t.ex. jämförbarhet över tid. Fråga B8 gäller den sammantagna bedömningen när olika komponenter vägs mot varandra utifrån statistikens ändamål.
- I övrigt, se punkterna under fråga B7

Bilaga 1: Kvalitetsbegreppet för officiell statistik

Kvalitetsbegreppet – enligt SCB:s föreskrifter (SCB-FS 2016:17) om kvalitet för den officiella statistiken – har fem huvudkomponenter. Dessa delas i sin tur in i underkomponenter och, i förekommande fall, delkomponenter enligt nedan. Kvalitetsbegreppet används vid utveckling, framställning och spridning av officiell statistik, bland annat i statistikprodukternas kvalitetsdeklarationer.

Relevans

- Ändamål och informationsbehov
 - Statistikens ändamål
 - Statistikanvändares informationsbehov
- Statistikens innehåll
 - Objekt och population
 - Variabler
 - Statistiska mått
 - Redovisningsgrupper
 - Referenstider

Tillförlitlighet

- Tillförlitlighet totalt
- Osäkerhetskällor
 - Urval
 - Ramtäckning
 - Mätning
 - Bortfall
 - Bearbetning
 - Modellantaganden
- Preliminär statistik jämförd med slutlig

Aktualitet och punktlighet

- Framställningstid
- Frekvens
- Punktlighet

Tillgänglighet och tydlighet

- Tillgång till statistiken
- Möjlighet till ytterligare statistik
- Presentation
- Dokumentation

Jämförbarhet och sam användbarhet

- Jämförbarhet över tid
- Jämförbarhet mellan grupper
- Sam användbarhet i övrigt
- Numerisk överensstämmelse

Bilaga 2: Formulär för statistikområde 1A (SCB-FS 2026:19)

Utvärdering av den officiella statistikens kvalitet – statistikområde

Utvärderingen av den officiella statistikens kvalitet utgår från statistikens ändamål.

Utvärderingen består av två formulär:

- Ett för statistikområden (detta formulär) där de inledande frågorna handlar om omvärldsförändringar, informationsbehov och statistikens ändamål.
- Ett för statistikprodukter där kvaliteten inte beskrivs i detalj utan mestadels sammanfattas i fem kvalitetskomponenter; *Statistikens innehåll* (underkomponent till huvudkomponenten *Relevans*), samt de fyra huvudkomponenterna *Tillförlitlighet*, *Aktualitet och punktlighet*, *Tillgänglighet och tydlighet* samt *Jämförbarhet och sammanvändbarhet*.

Utvärderingen avser statistik som har offentliggjorts under ett visst kalenderår. Detta år kallas utvärderingsåret. För mer information, se [Utvärdering av den officiella statistikens kvalitet – en handbok](#) (i fortsättningen kallad Utvärderingshandboken).

Ett cykliskt arbetssätt

Statistikens ändamål, kvalitetskrav, undersökningsdesign och utfallet av statistikframställningen kan ses som fyra länkar i en kedja enligt nedanstående diagram. Ändamålet ger, i princip, upphov till krav på kvalitetskomponentnivå. Undersökningens design ska, i princip, vara sådan att kvalitetskraven tillgodoses. Utfallet – den kvalitet som statistiken har – ska i princip vara enligt designen, men det kan bli något annorlunda. Utfallet utvärderas i den löpande verksamheten. Erfarenheter och slutsatser används i kommande produktionsomgångar. Eventuellt omformuleras ändamål, kvalitetskrav och undersökningens design.



A Utvärdering av statistikområde

Anvisningar

När formuläret ska fyllas i är det viktigt att läsa anvisningarna parallellt och ha dessa som stöd. Anvisningar finns både i formuläret och i [Utvärderingshandboken](#). Handboken innehåller dessutom motiveringar på en övergripande nivå och förklaringar till enskilda frågor och begrepp.

Statistikområde

Utvärderingen på nivån statistikområde görs för området som helhet. I ett statistikområde ingår en eller flera statistikprodukter. En statistikprodukt tillhör normalt ett statistikområde. Frågorna i detta formulär handlar bland annat om informationsbehovet inom hela statistikområdet, om statistikens ändamål sammantaget för hela området och om kvalitetsstudier.

Användarnas informationsbehov

Informationsbehov handlar om de behov statistikanvändare har av statistisk information. Som statistikanvändare räknas bland annat beslutsfattare, planerare, forskare, media och allmänhet.

Ofta är användarnas informationsbehov många och varierande. Olika användare efterfrågar statistik som belyser olika perspektiv av samhället. Dessutom förändras samhället vilket i sin tur ändrar behov och förfrågningar. Eftersom det inte går att tillgodose alla informationsbehov måste den statistikansvariga myndigheten prioritera. Det görs normalt gemensamt mellan myndigheten, beställare och de viktigaste användarna.

Informationsbehov handlar ofta om statistikens innehåll, men inte enbart. Det kan avse framställningstid, jämförbarhet, tillförlitlighet etc. Vilka av användarnas informationsbehov som ska tillgodoses visas i ändamålet med statistiken, dvs. i det huvudsakliga syftet.

A1 Omvärldsförändringar inom ramen för statistikområdet

Ibland sker förändringar i omvärlden som påverkar användarnas behov av statistisk information, exempelvis till följd av nya bestämmelser i lagar, en finanskris eller en pandemi. Behoven kan handla om att på ett tydligare sätt synliggöra effekter av en händelse med mer detaljerad information eller att tillhandahålla mer aktuell eller frekvent statistik.

Har det sedan föregående utvärdering skett omvärldsförändringar som påverkat viktiga informationsbehov hos användarna?

- ☐ Ja -> Kommentera
☐ Nej

Kommentar 1: Vilka omvärldsförändringar har skett som påverkar viktiga informationsbehov hos användarna



(= Exempel, se text A1 i slutet av dokumentet)

Kommentar 2: Hur har dessa påverkat viktiga informationsbehov hos användarna?

(= Exempel, se text A1 i slutet av dokumentet)

A2 Hänsyn till uppgiftslämnarbörda

För att uppgiftslämnarbördan inte ska bli för stor kan myndigheten om möjligt minska mängden data som samlas in genom direktinsamling (från enskilda uppgiftslämnare). Detta kan i sin tur innebära att vissa av användarnas viktiga informationsbehov inte kan prioriteras. Exempelvis kan statistikens innehåll bli mindre detaljerat på grund av att myndigheten tar hänsyn till uppgiftslämnarbördan, eller för att statistiken baseras på register och därför får ett något annat innehåll.

Medförde hänsyn till uppgiftslämnarbörda att viktiga informationsbehov *inte* tillgodosågs under utvärderingsåret?

Svaret kan vara detsamma flera år i rad. Det kan gälla en eller flera statistikprodukter inom statistikområdet.

- ☐ Ja --> Kommentera
☐ Nej

Kommentar: På vilket sätt medförde hänsyn till uppgiftslämnarbördan att viktiga informationsbehov inte tillgodosågs.



( = Exempel, se text A2 i slutet av dokumentet)

A3 Brister i statistikens innehåll

Statistikens innehåll åskådliggörs vanligen med en tabellplan som visar bland annat objekt, variabler, redovisningsgrupper och referenstider. Vad som ingår i statistiken beror på de prioriteringar myndigheten gör av den statistik som ska framställas inom statistikområdet. Innehållet i statistiken kan ibland avvika från användarnas önskemål. Det kan till exempel handla om att det finns risk att enskilda uppgifter röjs, att olika användare har något motstridiga önskemål eller att uppgiftslämnarbördan eller kostnaderna för att tillgodose önskemålen blir för höga.

Fanns det påtagliga brister i statistikens innehåll i förhållande till viktiga informationsbehov under utvärderingsåret?

Svaret kan vara detsamma flera år i rad.

☐ Ja -> Kommentera

☐ Nej

Kommentar 1: Vilka påtagliga brister fanns i statistikens innehåll: ⓘ

(ⓘ = Exempel, se text A3 i slutet av dokumentet)

Kommentar 2: Vad är orsaker till dessa brister? ⓘ

(ⓘ = Exempel, se text A3 i slutet av dokumentet)

A4 Statistik som inte är officiell

Utöver statistik som är officiell kan myndigheten framställa annan statistik inom statistikområdet som efterfrågas av användarna. Det kan finnas olika anledningar till att statistiken inte är officiell, till exempel att kvaliteten inte är tillräcklig eller att det är temporär statistik.

Framställde myndigheten statistik inom statistikområdet som *inte* är officiell och som tillgodosåg viktiga informationsbehov under utvärderingsåret?

Svaret kan vara detsamma flera år i rad.

- ☐ Ja --> Kommentera
☐ Nej

Kommentar 1: Vilken statistik är detta? (kort beskrivning)

Kommentar 2: Varför är denna statistik inte officiell?

 = Exempel, se text A4 i slutet av dokumentet)

A5 Ändringar av statistikens ändamål

Statistikens ändamål anger det huvudsakliga syftet med statistiken. Ibland kan statistikens ändamål behöva ändras. Ändringarna kan till exempel bero på att det har tillkommit viktiga informationsbehov eller att myndigheten har gjort omprioriteringar. Vad som är ändringar i stor, respektive viss, omfattning är en bedömningsfråga.

Har det sedan föregående utvärdering skett ändringar av statistikens ändamål?

- ☐ Ja, i stor omfattning --> Kommentera
☐ Ja, i viss omfattning --> Kommentera
☐ Nej

Vilka ändringar av statistikens ändamål har skett?



 = Exempel, se text A5 i slutet av dokumentet)

A6 Kvalitetsstudier

En kvalitetsstudie är en dokumenterad studie av statistikens kvalitet som oftast berör någon eller några kvalitetskomponenter. Den innehåller bland annat en beskrivning av syfte, metod, resultat samt slutsatser och rekommendationer. Kvalitetsstudien kan göras separat eller som en del av en undersökning. Den kan till exempel vara en studie av mätfel genom jämförelser av data, eller en studie av uppsnabbning, undertäckning eller kontaktstrategier. Det kan också vara en studie av ett register eller en annan datakälla som används av en eller flera produkter inom statistikområdet.

Har det sedan föregående utvärdering färdigställts någon kvalitetsstudie inom statistikområdet?

Kvalitetsstudier kan ha gjorts för en eller flera statistikprodukter.

- ☐ Ja --> Kommentera
☐ Nej (→ *Avslut/TACK!*)

Kommentar: Ange kvalitetsstudiens titel och beskriv kort slutsatserna för varje kvalitetsstudie (högst tre av era kvalitetsstudier):

1.
2.
3.

Text till informationsikonerna ⓘ vid frågorna:

A1

Exempel på omvärldsförändringar som kan ske, och hur de påverkar användarnas viktiga informationsbehov

- Nya bestämmelser i socialtjänstlagen medför nya behov av statistik.
- Ändringar i målen för den nationella jämställdhetspolitiken innebär att nya indikatorer behövs.
- Vattenbrist i delar av landet har lett till ökat intresse för statistik över vattenanvändning.
- Omvärldshändelser (pandemi, krig, etc) innebar önskemål om mer frekvent publicering.
- Omvärldshändelser (pandemi, krig, etc) innebar ett ökat behov av tidig, preliminär, statistik.
- AI har blivit en stor fråga inom IT-användning, och investeringar i AI efterfrågas.
- Plastanvändningen ändras och fokus är på cirkularitet så fler detaljer om avfallsflöden behövs, även bättre jämförbarhet mellan EU:s medlemsstater.

A2

Exempel på Hänsyn till uppgiftslämnarbörda som medför att viktiga informationsbehov *inte* kan tillgodoses:

- Samlar enbart in EU:s obligatoriska variabler och inte de frivilliga variablerna, trots att de frivilliga är efterfrågade.
- Uppgifter hämtas från befintliga register, vilket begränsar informationen mer än önskvärt.
- Det är inte möjligt att utöka urval och antal frågor då uppgiftslämnarbördan upplevs som stor. Därmed kan vissa viktiga informationsbehov inte tillgodoses.
- Redovisningen bör ske på lägre regional nivå, men målsättningen om minskad uppgiftslämnarbörda hindrar nedbrytning på lägre regional nivå på grund av för litet urval.

A3

Exempel på påtagliga brister som kan finnas i statistikens innehåll, och orsaker till dessa brister:

- Behov av en mer detaljerad redovisning t.ex. lägre geografisk nivå. Sekretess är huvudorsak.
- En mer täckande redovisning är efterfrågad, men enligt gällande förordning finns inte stöd för att samla in dessa uppgifter.
- Avsaknad av aktuell statistik avseende tillgångar och skulder för individer och hushåll. SCB saknar rättsliga förutsättningar för att samla in administrativa data om individers tillgångar och skulder.
- Arbetsmiljö belyst från organisationsperspektivet saknas. Beskrivningen idag utgår främst från individperspektivet.
- Statistik över levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning är inte jämförbar mellan olika undersökningar. En gemensam definition saknas.
- Behov av en mer frekvent redovisning och därmed mer frekvent datainsamling.
- Mer information om hur effekterna av omvärldshändelser (pandemi, krig, etc) har påverkat och påverkar arbetsmiljön behöver samlas in.
- Statistiken bör uppdateras oftare, men budgeten är begränsad.

A4

Exempel på anledningar till att statistiken *inte* är officiell:

- Osäkerhet i hur ofta statistiken ska publiceras i framtiden.
- Kvaliteten är inte tillräckligt bra.
- Kvalitetsbrister som inte är utredda.
- Ad hoc-undersökningar.
- Tillfälliga frågor om coronapandemin.
- På grund av coronapandemin har viss statistik blivit väldigt efterfrågad och preliminär statistik publiceras oftare än vanligt samt mer uppdelad än vanligt.
- Oklara gränsdragningar mellan myndigheter om statistikredovisningen.
- De preliminära uppgifterna genomgår inte tillräcklig kvalitetskontroll.

A5

Exempel på ändringar av statistikens ändamål:

- Nyttillkomna större informationsbehov har inkluderats.
- En omprioritering har gjorts.
- Ändamålet har utökats och omfattar årligen återkommande officiell statistik på riks-, läns- och kommunnivå.
- Områdets ändamål har utvidgats. Flera statistikprodukter ingår.

Bilaga 3: Formulär för statistikprodukt 1B (SCB-FS 2026:19)

Utvärdering av den officiella statistikens kvalitet - statistikprodukt

Utvärderingen av den officiella statistikens kvalitet utgår från statistikens ändamål. Utvärderingen består av två formulär:

- Ett för statistikområden där de inledande frågorna handlar om omvärldsförändringar, informationsbehov och statistikens ändamål.
- Ett för statistikprodukter (detta formulär). Här beskrivs kvaliteten inte i detalj utan sammanfattas mestadels i fem kvalitetskomponenter; *Statistikens innehåll* (underkomponent till huvudkomponenten *Relevans*), samt de fyra huvudkomponenterna *Tillförlitlighet*, *Aktualitet och punktlighet*, *Tillgänglighet och tydlighet* samt *Jämförbarhet och sammanvändbarhet*.

Utvärderingen avser statistik som har offentliggjorts under ett visst kalenderår. Detta år kallas utvärderingsåret. För mer information, se [Utvärdering av den officiella statistikens kvalitet – en handbok](#) (i fortsättningen kallad Utvärderingshandboken).

Ett cykliskt arbetssätt

Utvärderingen av den officiella statistikens kvalitet följer ett cykliskt arbetssätt som följs även i själva statistikproduktionen. Formuläret, statistikprodukt, följer också detta cykliska arbetssätt (se figur 2 i Utvärderingshandboken).

Statistikens ändamål, kvalitetskrav, undersökningsdesign och utfallet av statistikframställningen kan ses som fyra länkar i en kedja enligt nedanstående diagram. Ändamålet ger, i princip, upphov till krav på kvalitetskomponentnivå. Undersökningens design ska, i princip, vara sådan att kvalitetskraven tillgodoses. Utfallet – den kvalitet som statistiken har – ska i princip vara enligt designen, men det kan bli något annorlunda. Utfallet utvärderas i den löpande verksamheten. Erfarenheter och slutsatser används i kommande produktionsomgångar. Eventuellt omformuleras ändamål, kvalitetskrav och undersökningens design.



B Utvärdering av statistikprodukt

Anvisningar

När utvärderingen görs i detta formulär är det viktigt att läsa igenom samtliga frågor och anvisningar för att få en helhetsbild och kunna förstå det cykliska arbetssättet. Ta också stöd av anvisningarna parallellt med att besvara varje fråga. Anvisningar finns både i formuläret och i [Utvärderingshandboken](#). Handboken innehåller dessutom motiveringar på en övergripande nivå och förklaringar till enskilda frågor och begrepp. Det kan även vara bra att ha den aktuella kvalitetsdeklarationen till hands. Information som redan finns i kvalitetsdeklarationen ska inte upprepas i svaren som ges i den här utvärderingen.

Statistikprodukt

Begreppet statistikprodukt är etablerat i systemet för Sveriges officiella statistik, där det används för att beskriva vilken statistik som produceras. I princip kan en statistikprodukt likställas med en statistisk undersökning, men en undersökning kan även ge upphov till flera statistikprodukter. Omvänt kan flera undersökningar bidra till en statistikprodukt.

Enligt SCB:s föreskrifter (SCB-FS 2023:6) om offentliggörande m.m. av officiell statistik sker offentliggörande första gången statistiken blir tillgänglig enligt det allmänna rådet till 3 §.

Offentliggörs statistik för produkten under utvärderingsåret?

- ☐ Ja
☐ Nej (→ *Avslut/TACK!*)

SCB:s föreskrifter och allmänna råd (SCB-FS 2023:6 delvis ändrade i SCB-FS 2023:17) om offentliggörande m.m. av officiell statistik reglerar även framtagningen och offentliggörandet av kvalitetsdeklarationer. Nedan kommer tre frågor om kvalitetsdeklarationer utifrån dessa bestämmelser.

K1 Kvalitetsdeklarations offentliggörande

SAM ska upprätta en kvalitetsdeklaration när ny statistik framställs. För kortperiodisk statistik räcker det med en kvalitetsdeklaration som avser hela kalenderåret. Då upprättas den vid kalenderårets första referensperiod. Om betydande förändringar av undersökningen eller kvaliteten sker under året upprättas en ny kvalitetsdeklaration.

Offentliggörs en kvalitetsdeklaration för produkten under utvärderingsåret?

- ☐ Ja
☐ Nej --> kommentera

Kommentera vid nej-svar:

Vid nej svar vidare till fråga B1

K2 Tidpunkt för kvalitetsdeklarationens offentliggörande

SAM ska offentliggöra kvalitetsdeklarationen vid samma tidpunkt som den officiella statistiken offentliggörs och hålla kvalitetsdeklarationen allmänt tillgänglig i anslutning till denna.

Offentliggörs kvalitetsdeklarationen för produkten vid samma tidpunkt som statistiken offentliggörs?

- ☐ Ja
☐ Nej --> kommentera

Kommentera vid nej-svar:

K3 Mallen för kvalitetsdeklarationen

SAM ska upprätta kvalitetsdeklarationer för statistikprodukter enligt föreskriftens bilaga Kvalitetsdeklaration.

Följer kvalitetsdeklarationen den föreskrivna mallen?

- ☐ Ja
☐ Nej --> kommentera

Kommentera vid nej-svar:

B1 Rutiner för att fastställa statistikens ändamål

Både formuläret för statistikområde och detta formulär för statistikprodukt utgår från statistikens ändamål. Statistikproduktens ändamål ska anges i kvalitetsdeklarationen, och bör visa syftet med statistiken samt spegla vilka informationsbehov som är prioriterade. Det är viktigt att säkerställa att statistikproduktens ändamål är aktuellt. Ändamålet kan behöva ändras över tid när omvärlden och användarnas behov av statistisk information förändras, vilket exempelvis kan komma fram i en fördjupad användardialog eller i ett användarråd.

Finns det rutiner för att aktualisera och precisera statistikproduktens ändamål?

- ☐ Ja, fullständiga rutiner
☐ Ja, vissa rutiner men inte fullständiga
☐ Nej

B2 Statistikens ändamål och kvalitetskrav

Med statistikens ändamål följer krav på statistikens kvalitet, så kallade kvalitetskrav.

Kvalitetskraven formuleras av den statistikansvariga myndigheten.

När kvalitetskrav formuleras innebär det att miniminivåer för kvalitetskomponenterna fastställs huvudsakligen: *Statistikens innehåll* (underkomponent till *Relevans*) samt de fyra huvudkomponenterna *Tillförlitlighet*, *Aktualitet och punktlighet*, *Tillgänglighet och tydlighet* samt *Jämförbarhet och sammanvändbarhet*.

Ett sätt att konkretisera ändamålet och kvalitetskraven är att sätta upp en tabellplan.

Tabellplanen visar statistikens tänkta innehåll och är ett hjälpmedel för att ta ställning till krav på statistikens kvalitet. Exempel på frågeställningar kring kvalitetskrav i förhållande till statistikens ändamål är: Kommer skattningar kunna redovisas med hänsyn till tillförlitlighet och statistiksekretess? Kommer användarnas behov av aktualitet att tillgodoses, deras behov av sammanvändbarhet? Följs nationella och internationella standarder? etc.

Om kvalitetskrav formuleras explicit (klart uttryckta) blir de synliga i arbetet med att designa den statistiska undersökningen och att framställa statistiken. Kraven kan även vara implicita (underförstådda) som restriktioner eller som en del av den statistikansvariga myndighetens allmänna rutiner.

Fanns kvalitetskrav (dvs. miniminivåer för kvalitetskomponenterna) formulerade, explicit eller implicit, utifrån statistikproduktens ändamål (Kvalitetskrav som gällde för produkten under utvärderingsåret)?

- ☐ Ja
☐ Nej --> kommentera
☐ Vet inte

Om nej, varför fanns inga kvalitetskrav?

Vid nej svar vidare till fråga B4.

B3 Kvalitetskrav och undersökningsdesign

Undersökningsdesign innebär i korthet att den statistikansvariga myndigheten förbereder hur en kommande undersökningsomgång ska genomföras. I undersökningsdesignen planeras och utformas bland annat hur datainsamling, bearbetningar, analyser och redovisning ska gå till. Det görs med hänsyn till krav på statistikens kvalitet och restriktioner av olika slag för att uppfylla statistikens ändamål. Restriktioner kan till exempel gälla kostnader och uppgiftslämnarbörd, statistiksekretess samt personuppgiftshantering. I princip ska undersökningens design vara sådan att kvalitetskraven tillgodoses.

Viktigt att tänka på: Frågan handlar om undersökningens design i förhållande till kvalitetskraven. Den handlar inte om utfall av kvaliteten som besvaras i anslutning till fråga B6.

För mer information om vad varje kvalitetskomponent innebär, klicka på informationsikonen



Tillgodosåg undersökningsdesignen de ställda kvalitetskraven under utvärderingsåret när det gäller...

För mer information om vad varje kvalitetskomponent innebär, klicka på informationsikonen



... Statistikens innehåll? ⓘ

(= info om vad kvalitetskomponenten innebär, se slutet av dokumentet)

- ☐ Ja, helt
- ☐ Ja, delvis --> kommentera
- ☐ Nej --> kommentera
- ☐ Vet inte

Kommentar: På vilket sätt tillgodosåg inte undersökningsdesignen kvalitetskraven avseende statistikens innehåll?

... Tillförlitlighet? ⓘ

(= info om vad kvalitetskomponenten innebär, se slutet av dokumentet)

- ☐ Ja, helt
- ☐ Ja, delvis --> kommentera
- ☐ Nej --> kommentera
- ☐ Vet inte

Kommentar: På vilket sätt tillgodosåg inte undersökningsdesignen kvalitetskraven avseende statistikens tillförlitlighet?

... Forts. nästa sida

Forts. fråga B3

Aktualitet och punktlighet? ⓘ

(**i** = info om vad kvalitetskomponenten innebär, se slutet av dokumentet)

- ☐ Ja, helt
- ☐ Ja, delvis --> kommentera
- ☐ Nej --> kommentera
- ☐ Vet inte

Kommentar: På vilket sätt tillgodosåg inte undersökningsdesignen kvalitetskraven avseende statistikens aktualitet och punktlighet?

... Tillgänglighet och tydlighet? ⓘ

(**i** = info om vad kvalitetskomponenten innebär, se slutet av dokumentet)

- ☐ Ja, helt
- ☐ Ja, delvis --> kommentera
- ☐ Nej --> kommentera
- ☐ Vet inte

Kommentar: På vilket sätt tillgodosåg inte undersökningsdesignen kvalitetskraven avseende statistikens tillgänglighet och tydlighet?

... Jämförbarhet och sammanvändbarhet? ⓘ

(**i** = info om vad kvalitetskomponenten innebär, se slutet av dokumentet)

- ☐ Ja, helt
- ☐ Ja, delvis --> kommentera
- ☐ Nej --> kommentera
- ☐ Vet inte

Kommentar: På vilket sätt tillgodosåg inte undersökningsdesignen kvalitetskraven avseende statistikens jämförbarhet och sammanvändbarhet?

B4 Undersökningens design och genomförande

Även om designen ska vara styrande när undersökningen genomförs (dvs. när statistiken framställs) kan avvikelser uppstå till följd av exempelvis förseningar, förändringar i omvärlden eller att inplanerade resurser inte finns tillgängliga.

Följdes undersökningens design vid statistikframställningen under utvärderingsåret?

- ☐ Ja, helt
- ☐ Ja, delvis
- ☐ Nej

B5 Statistikens kvalitet

Kvaliteten i statistiken kan bli en annan än målsättningen (dvs. som det planerades för) i undersökningsdesignen. Det kan exempelvis bero på väsentligt ändrad svarsfrekvens, förseningar, förändringar i omvärlden eller att inplanerade resurser inte fanns tillgängliga. Avvikelser i kvaliteten kan vara antingen till det bättre (positiva) eller till det sämre (negativa). De positiva avvikelserna är sällan störande på samma sätt som de negativa, och kan till exempel bero på att resurserna använts bättre.

Vad som är en större, påtaglig avvikelse i statistikens kvalitet är en bedömningsfråga.

Avvek statistikens kvalitet påtagligt från målsättningen i undersökningens design under utvärderingsåret när det gäller...

För mer information om vad varje kvalitetskomponent innebär, klicka på informationsikonen ⓘ

... Statistikens innehåll? ⓘ

(**ⓘ** = info om vad kvalitetskomponenten innebär, se slutet av dokumentet)

- ☐ Ja, till det bättre
- ☐ Ja, till det sämre
- ☐ Nej
- ☐ Vet inte

... Tillförlitlighet? ⓘ

(**ⓘ** = info om vad kvalitetskomponenten innebär, se slutet av dokumentet)

- ☐ Ja, till det bättre
- ☐ Ja, till det sämre
- ☐ Nej
- ☐ Vet inte

Forts. nästa sida

Forts. fråga B5

... Aktualitet och punktlighet? ⓘ

(**i**) = info om vad kvalitetskomponenten innebär, se slutet av dokumentet)

- ☐ Ja, till det bättre
- ☐ Ja, till det sämre
- ☐ Nej
- ☐ Vet inte

... Tillgänglighet och tydlighet? ⓘ

(**i**) = info om vad kvalitetskomponenten innebär, se slutet av dokumentet)

- ☐ Ja, till det bättre
- ☐ Ja, till det sämre
- ☐ Nej
- ☐ Vet inte

... Jämförbarhet och sammanvändbarhet? ⓘ

(**i**) = info om vad kvalitetskomponenten innebär, se slutet av dokumentet)

- ☐ Ja, till det bättre
- ☐ Ja, till det sämre
- ☐ Nej
- ☐ Vet inte

B6 Sammanfattande bedömning för statistikens kvalitet

Sammantaget, avvek statistikens kvalitet påtagligt från målsättningen i undersökningens design under utvärderingsåret?

- ☐ Ja, till det bättre
- ☐ Ja, till det sämre
- ☐ Nej

Motivera den sammanfattande bedömningen:

B7 Större skillnader för kvalitetskomponenter

Ta för var och en av de fem kvalitetskomponenterna ställning till om det finns någon större skillnad i kvalitet mellan denna och föregående utvärdering. Skillnader kan till exempel gälla statistikens tillgänglighet och tydlighet (olika kanaler och presentationsformer) eller dess sammanvändbarhet (inom och utanför statistikområdet).

Officiell statistik som är intermittent ingår det år som statistiken offentliggörs. Jämförelsen görs då med föregående offentliggörande.

Skiljer sig statistikens kvalitet från föregående utvärdering när det gäller...

För mer information om vad varje kvalitetskomponent innebär, klicka på informationsikonen ⓘ

... Statistikens innehåll? ⓘ

(ⓘ = info om vad kvalitetskomponenten innebär, se slutet av dokumentet)

- ☐ Ja, till det bättre --> kommentera
- ☐ Ja, till det sämre --> kommentera
- ☐ Nej
- ☐ Inte aktuellt, detta är första utvärderingen för produkten
- ☐ Vet inte

Om ja, kommentera:

... Tillförlitlighet? ⓘ

(ⓘ = info om vad kvalitetskomponenten innebär, se slutet av dokumentet)

- ☐ Ja, till det bättre --> kommentera
- ☐ Ja, till det sämre --> kommentera
- ☐ Nej
- ☐ Inte aktuellt, detta är första utvärderingen för produkten
- ☐ Vet inte

Om ja, kommentera:

Forts. nästa sida

Forts. fråga B7

... Aktualitet och punktlighet? ⓘ

(**i** = info om vad kvalitetskomponenten innebär, se slutet av dokumentet)

- ☐ Ja, till det bättre--> kommentera
- ☐ Ja, till det sämre --> kommentera
- ☐ Nej
- ☐ Inte aktuellt, detta är första utvärderingen för produkten
- ☐ Vet inte

Om ja, kommentera:

... Tillgänglighet och tydlighet? ⓘ

(**i** = info om vad kvalitetskomponenten innebär, se slutet av dokumentet)

- ☐ Ja, till det bättre --> kommentera
- ☐ Ja, till det sämre --> kommentera
- ☐ Nej
- ☐ Inte aktuellt, detta är första utvärderingen för produkten
- ☐ Vet inte

Om ja, kommentera:

... Jämförbarhet och sammanvändbarhet? ⓘ

(**i** = info om vad kvalitetskomponenten innebär, se slutet av dokumentet)

- ☐ Ja, till det bättre --> kommentera
- ☐ Ja, till det sämre --> kommentera
- ☐ Nej
- ☐ Inte aktuellt, detta är första utvärderingen för produkten
- ☐ Vet inte

Om ja, kommentera:

B8 Sammanfattande bedömning av jämförelsen

Sammantaget, skiljer sig statistikens kvalitet från föregående utvärdering?

- ☐ Ja, till det bättre
- ☐ Ja, till det sämre
- ☐ Nej
- ☐ Inte aktuellt, detta är första utvärderingen för produkten

B9 Osäkerhetskällor

Vilken osäkerhetskälla bedöms ha haft störst betydelse för statistikens osäkerhet under utvärderingsåret?

( = info om vad varje osäkerhetskälla innebär, se slutet av dokumentet)

- ☐ Urval 
- ☐ Ramtäckning 
- ☐ Mätning 
- ☐ Bortfall 
- ☐ Bearbetning 
- ☐ Modellantaganden 

B10 Jämförelse med föregående utvärdering

Har inflytandet av följande osäkerhetskällor ändrats påtagligt från föregående utvärdering när det gäller...

För mer information om vad varje osäkerhetskälla innebär, klicka på informationsikonen .

... Urval? 

( = info om vad osäkerhetskällan innebär, se slutet av dokumentet)

- ☐ Ja, ändrats till det bättre --> kommentera
- ☐ Ja, ändrats till det sämre --> kommentera
- ☐ Nej
- ☐ Statistiken baseras inte på en urvalsundersökning
- ☐ Inte aktuellt, detta är första utvärderingen för produkten

Om ja, kommentera och beskriv ändringen.

... Ramtäckning? 

( = info om vad osäkerhetskällan innebär, se slutet av dokumentet)

- ☐ Ja, ändrats till det bättre --> kommentera
- ☐ Ja, ändrats till det sämre --> kommentera
- ☐ Nej
- ☐ Inte aktuellt, detta är första utvärderingen för produkten

Om ja, kommentera och beskriv ändringen.

Forts. nästa sida

Text till informationsikonerna ⓘ i frågorna B9 och B10 om Osäkerhetskällor:

Urval:

Ett urval har undersökts istället för hela populationen.

Ramtäckning:

Rampopulationens täckning av målpopulationen. Ramtäckning är även aktuellt om man har registerbaserad statistik.

Mätning:

Skillnader mellan observerade värden och sanna värden.

Bortfall:

Det saknas värden för ett objekt som helhet eller för enskilda variabler för ett objekt (objektbortfall respektive partiellt bortfall). Det är inte bara svarsbortfall i direktinsamling (från enskilda uppgiftslämnare) som räknas som bortfall, utan även saknade data i administrativa data.

Bearbetning:

Brister i bearbetningen av data, t.ex. kodning, granskning och genomförande av beräkningar.

Modellantaganden:

Statistiken baseras helt eller delvis på modeller. Osäkerhet som orsakas av modeller och modellantaganden brukar i första hand föras till en av osäkerhetskällorna Urval, Ramtäckning, Mätning, Bortfall eller Bearbetning, om modellen avser den källan.

Text till informationsikonerna ⓘ i frågorna B3, B5 och B7 om varje kvalitetskomponent:

Statistikens innehåll:

Statistikens innehåll avser de statistiska målstorheterna med delkomponenterna objekt, population, variabler, statistiska mått, redovisningsgrupper och referenstider.

Tillförlitlighet:

Tillförlitlighet handlar om hur väl ett statistikvärde skattar sin målstorhet, dvs. hur stor avvikelsen mellan statistikvärdet och målstorheten kan förväntas vara.

Tillförlitligheten påverkas av många faktorer som ska hanteras när undersökningen designas. Exempel på detta är hur lätta eller svåra uppgifter är att samla in från olika objekt, skattningsförfarandet eller om undersökningen ska vara en urvals- eller totalundersökning.

Ofta kan det vara enklare att dela upp tillförlitlighet i delkomponenter och istället uttala sig om de sex osäkerhetskällorna: Urval, Ramtäckning, Mätning, Bortfall, Bearbetning och Modellantaganden.

Aktualitet och punktlighet:

Aktualitet och punktlighet handlar om tidsavstånd och om vilken frekvens återkommande statistik behöver ha för att senast tillgängliga statistik ska bedömas vara aktuell.

Med framställningstid avses tidsavståndet mellan referenstidens slut och tidpunkten då statistiken redovisas.

Med en återkommande frekvens avses periodiciteten i statistikens referenstid, i undersökningens uppgiftsinsamling och i statistikens redovisning.

Med punktlighet avses hur väl den faktiska tidpunkten för tillgängliggörande stämmer överens med den utlovade tidpunkten.

Tillgänglighet och tydlighet:

Tillgänglighet och tydlighet handlar om möjligheterna att få tillgång till statistik, som är framtagen eller kan tas fram, och information om de egenskaper som statistiken har. Det gäller de distributionskanaler som används för att förmedla statistiken till användarna, hur den statistiska informationen presenteras och åskådliggörs samt vilken dokumentation som finns till stöd för att användarna ska förstå och tolka statistiken. Det gäller också i vilken utsträckning användarna har möjlighet att få tillgång till statistik som inte finns framtagen, men som befintliga data ger underlag för.

Jämförbarhet och sammanvändbarhet:

Jämförbarhet handlar om möjligheterna att göra jämförelser mellan olika referenstider och olika grupper. Sammanvändbarhet handlar om möjligheterna att kombinera och tillsammans analysera olika statistikvärden, både över tid och mellan grupper. Både jämförbarhet och sammanvändbarhet påverkas av använda definitioner och metoder.